

АВТОБІОГРАФІЧНІ ДОКУМЕНТИ ПЕТРА КУРІННОГО В АРХІВІ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Олександр БОНЬ

Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, 04053, м. Київ, Україна,
e-mail: o.bon@kubg.edu.ua

Дослідження присвячено видатному вченому Петрові Петровичу Курінному – археологу, історику, мистецтвознавцю, музейнику й організатору пам'яткоохоронної справи в Україні та еміграції. Показано документальний масив автобіографічних документів П. Курінного, який зберігається в Архіві Українського вільного університету в Мюнхені в особовому фонді вченого.

Зазначено, що виїхавши до Німеччини, він одразу намагався долучитися до наукової і викладацької діяльності. Констатовано, що оскільки дослідник був одним із небагатьох українських археологів у діаспорі та зважаючи на високий науковий авторитет, університет залучив його до роботи з 1946 р. як надзвичайного професора, з 1948 р. як звичайного, а в 1950 р. він отримав докторат.

Стверджено, що наукову вартість становлять його автобіографії під назвою «Короткі життєписи», подані Українському вільному університету для одержання вказаних посад. З'ясовано, що важливу частину документів становлять переліки публікацій вченого, особливо наукових праць, не виданих на момент написання документа. Встановлено, що переліки робіт, які мав намір реалізувати археолог і мистецтвознавець, дають можливість побачити й ті матеріали, які він мав у своєму розпорядженні в Німеччині та вивіз в еміграцію з України, але не всі з них збереглися в його архіві.

Показано, що автобіографічні документи не мають ознак свідомої самоцензури, на відміну від радянського періоду його наукової діяльності. Зазначено, що вони дають змогу дослідити найважливіші події його наукового й викладацького життя в еміграції у Німеччині, встановити маловідомі факти біографії і показати просопографічний портрет ученого в колі найвидатніших діячів української еміграційної науки.

Ключові слова: Петро Курінний, автобіографічні документи, короткий життєпис, Український вільний університет, Мюнхен.

Петро Петрович Курінний (1894–1972) належить до покоління тих українських учених, на біографіях яких відбилася бурхливе ХХ ст. Він прожив змістовне, але складне життя, зміг зробити вагомий внесок у розвиток багатьох галузей українського гуманітарного знання, зокрема у зростання й розширення тематики археологічних досліджень, інституційне становлення музейництва – заклав основи Уманського краєзнавчого музею і Всеукраїнського музейного городка в Києві. Багато зробив для розвою етнографії та українського мистецтвознавства. У часи Другої світової війни змушений був емігрувати до Німеччини, де у складних умовах продовжив наукову та викладацьку працю.

Еміграційна діяльність українського вченого відображена в документах, що перебувають у закордонних архівосховищах, зокрема і в його фонді в Архіві Українського вільного університету (УВУ) у Мюнхені, де він тривалий час працював. Серед біографічних документів і матеріалів його наукових досліджень привертають увагу автобіографічні, пов'язані з роботою в цьому закладі. Вони цінні, бо в архівах України збереглося небагато автобіографій.

Мета дослідження – визначити склад і зміст автобіографічних документів Петра Курінного в Архіві Українського вільного університету, а також їхні можливості для реконструкції життєвого й наукового шляху вченого як в підрадянській Україні, так і в Німеччині.

Постать Петра Курінного вже тривалий час привертає увагу дослідників в Україні та діаспорі. Оскільки він був репресований і виїхав в еміграцію, то тривалий час його ім'я перебувало під забороною в підрадянській Україні. Тут назвемо деякі дослідження, зокрема біографічну розвідку вченої з діаспори Л. Пекарської, де окреслено основні віхи його життя [Пекарська, 2009, с. 94–105]. Є й окремі монографічні дослідження біографії П. Курінного [Торкало, 2014]. А. Ставицька зробила історіографічний огляд досліджень про вченого [Ставицька, 2017].

Для вивчення простати Петра Курінного та його наукової діяльності в підрадянській Україні важливе значення мають публікації Г. Станіциної, які ґрунтуються на архівних матеріалах Наукового архіву Інституту археології НАН України. Оскільки в Україні збереглося не так багато автобіографічних матеріалів вченого, то цікавою є публікація «Петро Курінний – сторінки біографії (за архівними матеріалами)», де висвітлені документи раннього періоду його наукової роботи, листування і документи періоду репресій радянського режиму проти нього [Станіцина, 2015, с. 23–36]. Дослідниця опублікувала і статтю про листування археолога [Станіцина, 2015, с. 170–180].

Історики вже неодноразово зосереджували увагу на архівному фонді П. Курінного. До прикладу, стаття І. Опацького з публікацією листування родини Курінних із відомою українською вченою Н. Полонською-Василенко, у якій він показав їхні відносини в еміграції [Опацький, 2018, с. 234–243]. У співавторстві з Т. Кузнець дослідник розкрив науковий потенціал архівних фондів Курінного в Архіві Українського вільного університету та Музеї-архіві ім. Д. Антоновича Української вільної академії наук (УВАН) в Нью-Йорку [Кузнець, Опацький, 2022, с. 159–172].

У Архіві Українського вільного університету в Мюнхені, у фонді № 2 П. Курінного, є комплекс автобіографічних документів. Окрема справа сформована з матеріалів П. Курінного щодо прийняття на роботу. І ці документи дають змогу орієнтовно датувати ті, які дат не мають. Зокрема, заява подана історико-філологічному факультету з проханням про надання роботи 4 грудня 1945 р. і додано недатований «Короткий життєпис». Очевидно, саме його згадує вчений у заяві, оскільки події в ньому доведені саме до 1945 р. [Архів УВУ, ф. 2, спр. 30, арк. 1–3]. Днем перед тим датована заява з проханням надати працю в УВУ до сеньорату історико-філософського факультету. Цікава вказана тогочасна адреса: Гекстедт / Донау. Аптека [Архів УВУ, ф. 2, спр. 30, арк. 4]. Її підтверджує і Людмила Пекарська – родині вченого було виділено кімнату в мансарді міської аптеки [Пекарська, 2009, с. 100]. Очевидно, перебування у цьому містечку було складним у матеріальному плані та розглядалося як тимчасове. Лист до Вадима Щербаківського пояснює появу та склад цієї частини автобіографічних документів. Петро Курінний надіслав Вадимові Щербаківському розширений життєпис і скорочений – для УВУ. Він керувався «двома стимулами: 1) стати ідейно ближче до вільного Українського університету, як справжнього центру української науки, допомогти йому чим можу, незалежно від матеріальних ауспій, щоб внести і свій внесок в творення високого центру української науки і 2) знайти засоби для життя на основі мого фаху, щоб мати змогу видрукувати і опрацювати матеріали з моїх багаторічних експедицій, бо я зараз залишився без жодних засобів до існування і це загрожує мені перешкодою зробити те, що я можу, хочу і мушу» [Архів УВУ, ф. 2, спр. 30, арк. 9]. Вчений пріоритетом бачив видання книг з археології України, а також готовий був читати тематичні курси для студентів з історії української археології, методології археологічних досліджень. Залюбки проводив би розкопки зі студентами як відрядження від університету та створив би на їхній основі археологічний кабінет при УВУ. Хоча і визнавав: «Педагогічна праця мені менш до душі, марнотратна на час, особливо при

недосконалих кабінетах і бібліотеках» [Архів УВУ, ф. 2, спр. 30, арк. 9]. У відповідь на це В. Щербаківський 29 січня 1946 р. написав «Реферат-рецензію на професора П. Курінного до Філософічного факультету УВУ». Збереглися рукописний і машинописний (україномовний, але надрукований латиницею) варіанти у згаданій справі № 30. Він високо оцінив діяльність П. Курінного й назвав його «давно відомим працівником на полі археології та етнографії». Коротко схарактеризував основні події наукової діяльності вченого на основі наданого життєпису та запропонував прийняти його на посаду екстраординарного професора факультету по кафедрі передісторичної археології [Архів УВУ, ф. 2, спр. 30, арк. 10–12].

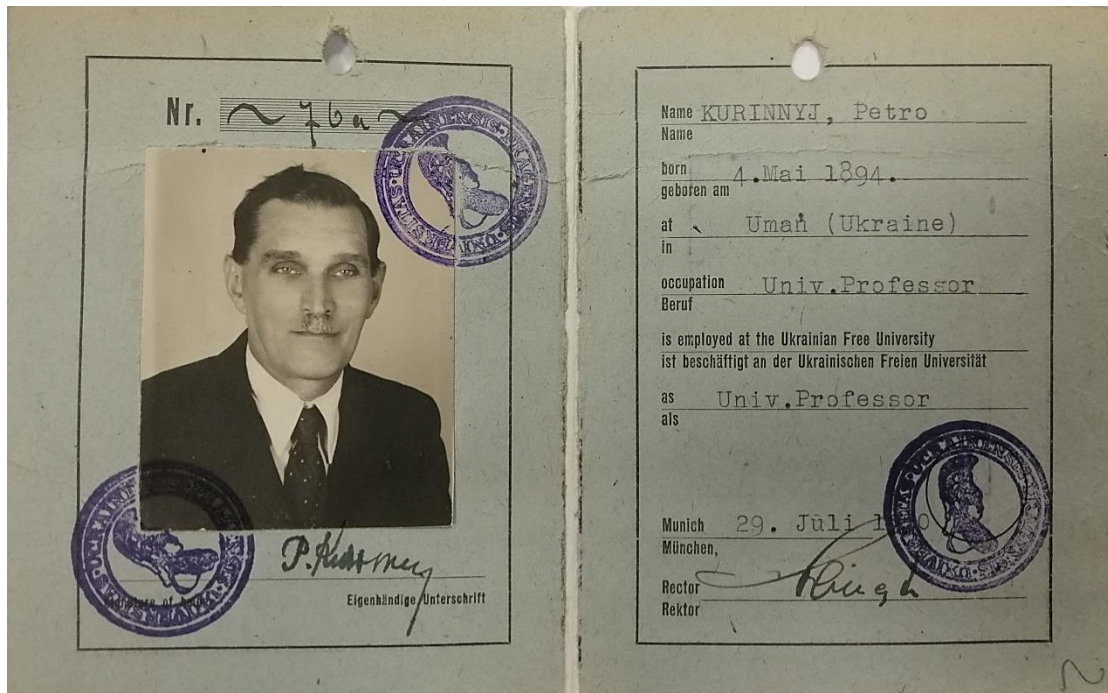

Рис. 1. Посвідчення професора УВУ в Мюнхені П. Курінного. 29. 07. 1950 р. Архів УВУ. Ф. 2. Спр. 27.
Fig. 1. P. Kurinny's professor's certificate of UFU in Munich. 29. 07. 1950. Archive of UFU. F. 2. File 27.

Так почалася діяльність Петра Курінного в УВУ. 29 липня 1949 р. професори університету О. Оглоблин, В. Крупницький, Г. Закревська, Н. Полонська-Василенко звернулися до декана філософічного факультету Вадима Щербаківського з проханням про підвищення Петра Курінного до звичайного професора [Архів УВУ, ф. 2, спр. 31, арк. 2]. Тоді ж, у серпні-вересні 1949 р., вирішувалося питання про надання йому ступеня доктора наук за спеціальністю «Археологія України». Так, П. Курінний 29 серпня 1949 р. звернувся листом до декана філософічного факультету В. Щербаківського з проханням про докторат й захист наукової праці «Монументальні пам'ятки трипільської культури» як дисертаційної. Він зазначив, що вона є результатом 10 років археологічних розкопок, виконана під керівництвом академіка Миколи Біляшівського 1927 р. і на той час її висновки залишаються оригінальними [Архів УВУ, ф. 2, спр. 31, арк. 2].

Вадим Щербаківський, як декан філософічного факультету, 7 вересня 1949 р. звертався до ректора УВУ Юрія Панейка з проханням затвердити Петра Курінного у ступені доктора філософії і видати відповідний диплом, оскільки обидві рецензії (Наталії Полонської-Василенко і Вадима Щербаківського) на його роботу були позитивними. На документі є резолюція від 9 вересня «Прошу виготовити диплом» із підписом Юрія Панейка [Архів УВУ, ф. 2, спр. 31, арк. 4].

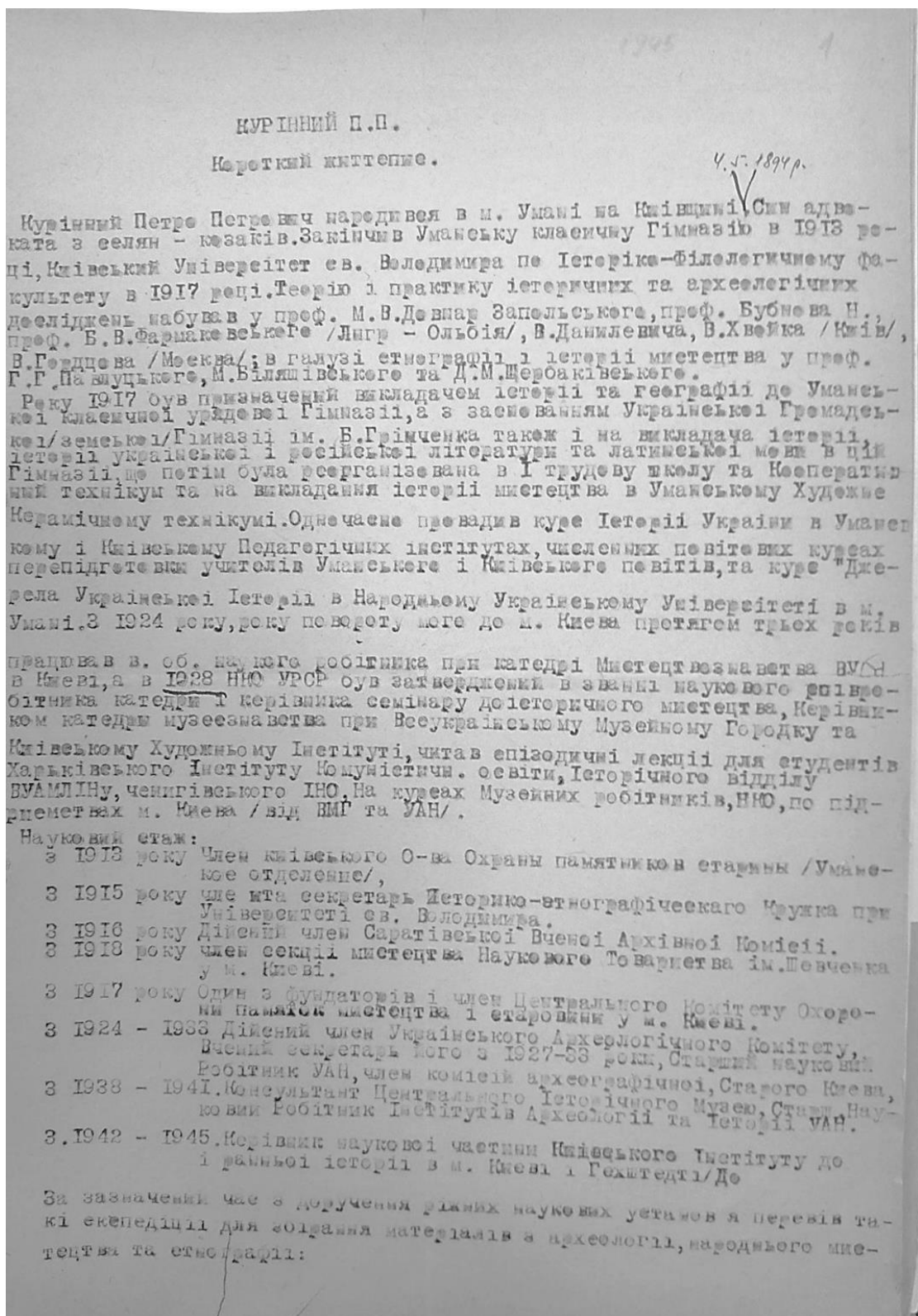

Рис. 2. Короткий життєпис П. Курінного. Архів УВУ. 1. 12. 1945 р. Ф. 2. Спр. 28. Арк. 1.

Fig. 2. Short biography of P. Kurinny. Archive of UFU. 1. 12. 1945. F. 2. File 28. Sheet 1.

У справі № 27 «Особисті біографічні документи 1950 р. Мюнхен» зберігається «Копія диплому докторського іспиту П. Курінного (14.02.1950 р.)» та «Посвідчення № 76 професора Українського Вільного Університету в Мюнхені на ім'я П. Курінного (29.07.1950 р.)». Копія диплома є за підписами Георгія Панейка, Вадима Щербаківського й Івана Мірчука [Архів УВУ, ф. 2, спр. 28].

Найцікавішою є справа № 28 «Особисті автобіографічні документи» 1945–1949 рр. Це – п'ять документів. Перший – «Автобіографія зі списком друкованих праць (1.12.1945)». У ній П. Курінний вказує, що його батько був адвокатом «з селян-козаків». Тут він називає і своїх вчителів у галузі теорії й практики історичних та археологічних досліджень: М. Довнар-Запольський, Н. Бубунов, Б. Фармаковський (Ольвія), В. Данилевич, В. Хвойка (Київ), В. Городцов (Москва); і в галузі етнографії та історії мистецтва: Г. Павлуцький, М. Біляшівський, Д. Щербаківський [Архів УВУ, ф. 2, спр. 28, арк. 1].

Після закінчення Київського університету молодий дослідник активно розпочинає викладацьку діяльність в Уманській класичній гімназії, новозаснованій на її базі Українській громадській (земській) гімназії ім. Б. Грінченка, потім реорганізованій в Першу трудову школу та Кооперативний технікум. Викладав історію мистецтва в Уманському художньому керамічному технікумі, курс історії України – в Київському й Уманському педагогічних інститутах, «численних повітових курсах перепідготовки учителів Уманського і Київського повітів. А до того і курс “Джерела української історії” в Народному українському університеті в Умані» [Архів УВУ, ф. 2, спр. 28, арк. 1]. Це свідчить про те, як у ті складні роки Української революції важко працювали викладачі-гуманітарії. Щоб підтримувати хоча б якийсь прийнятний рівень доходів, вони повинні були мати відразу кілька робіт – викладати одночасно в кількох навчальних закладах.

У 1920-ті роки, у часи «червоного ренесансу» української культури, який ще називають «голодним», П. Курінний також змушений був працювати в кількох місцях. З 1924 р., із переїздом у Київ, працював науковим співробітником при кафедрі мистецтвознавства ВУАН, а в 1928 р. затверджений «в званні наукового співробітника кафедри» і керівника семінару доісторичного мистецтва, керівника кафедри музеєзнавства при Всеукраїнському музейному городку та Київському художньому інституті. Не полишав і викладацької роботи – час до часу читав лекції для студентів Харківського інституту комуністичної освіти, Історичного відділу Всеукраїнської асоціації марксистсько-ленінських інститутів (ВУАМЛІНУ), Чернігівського інституту народної освіти, на курсах музейних працівників, на підприємствах Києва від Всеукраїнського музейного городка та ВУАН [Архів УВУ, ф. 2, спр. 28, арк. 1]. Цю практику, притаманну 1920-м рокам, пояснює і брак фахівців із окремих гуманітарних галузей.

На цьому закінчується описова частина «Короткого життєпису» і йде перелік місць роботи – «науковий стаж». У ньому зазначена участь у наукових гуртках, громадських товариствах, наукових установах, які могли би бути взяті до уваги при отриманні посади в УВУ. Тут і членство в Товаристві охорони пам'яток, його Уманському відділенні, яке він і створював, і Наукове товариство ім. Шевченка (НТШ) (секція мистецтва), і Центральний комітет охорони пам'яток у Києві (один із фундаторів), і Всеукраїнський археологічний комітет (дійсний член, у 1927–1933 рр. його вчений секретар). Також П. Курінний вказав участь в академічних комісіях – археографічній, Старого Києва. Під 1938–1941 рр. зазначив роботу в Центральному історичному музеї, Інституті археології АН УРСР (з 1938 р.) і навіть у Саратовській вченій архівній комісії 1916 р. Оскільки цей «Короткий життєпис» він подавав в український заклад вищої освіти в еміграції, то вказав роботу керівником наукової частини Київського інституту до- і ранньої історії в Києві (в часи окупації) та Гекстедт-ан-дер-Донау в Баварії (у документі Гохшtedт/До) [Архів УВУ, ф. 2, спр. 28, арк. 1], куди були вивезені українські музейні цінності з відступом німецької армії.

Ділимося з Українським Громадянством сумною вісткою, що дня
25 листопада 1972 року відійшов від нас після важкої недуги

визначний український вчений

Професор д-р Петро Курінний

народився 4 травня 1894 року в м. Умань на Київщині.

В особі Покійного тратимо видатного науковця, звичайного професора Українського Вільного Університету, дійсного члена і довголітнього Президента Української Вільної Академії Наук в Європі, дійсного члена Наукового Товариства ім. Шевченка, дійсного члена Інтернаціональної Академії Наук і Мистецтва в Парижі та багатьох інших наукових організацій. Невтомного працівника на полі української науки, визначного археолога, який активно працював, щоби віддати своєму народові в глибокій любові до його минулого своє трудолюбиве життя.

Схиляючи голови перед світлою пам'яттю Спочилого повідомляємо, що похорони відбудуться 28 листопада ц. р. в год. 14-ій на цвинтарі Вальдфрідгоф (українська частина). Доїзд трамваем ч. 19.

Вічна Йому Пам'ять!

**Сенат і Ректорат
Професорська Колегія і Студентство
Українського Вільного Університету**

Рис. 3. Оголошення УВУ про смерть П. Курінного. 1972 р. Архів УВУ. Ф. 2. Спр. 29. Арк. 4.

Fig. 3. Announcement of UFU about P. Kurinny death. 1972. Archive of UFU. F. 2. File 29. Sheet 4.

Також детально перелічені археологічні, етнографічні, мистецтвознавчі експедиції за дорученням різних наукових установ. Вони згруповані за тематичним принципом: трипільська культура, киммерійці, некрополі скіфського типу, городища та селища княжої доби тощо – загалом 14 пунктів. Серед них етнографічні екскурсії для досліджень гут до Малина, на Звенигородчину, Бердичів, Златопіль. Додатково П. Курінний вказує музеї, засновником яких став: Соціально-історичний Уманщини (1917–1924), Краєзнавчий у Бердичеві (1924–1933), Всеукраїнський музейний городок (1924–1933). Також у галузі музейництва зазначає, що брав участь у створенні історичних музеїв в Ізюмі, Харкові, Коростені, Станіславові (тепер – Івано-Франківськ), Львові, Єлизаветграді (тепер – Кропивницький) [Архів УВУ, ф. 2, спр. 28, арк. 2].

Вказує вчений і громадську роботу (наголошу – в українському русі), зокрема у студентських гуртках Києва, українських клубах і «Просвітах» у Києві, Умані, Харкові.

Маловідомий факт – був головою Дому вчених у Києві в 1929–1931 рр. Окремим абзацом пояснює, що під час більшовицьких репресій працював у геологічній партії досліджень шахтних вод Криворіжжя та економістом-нормувальником праці у проектних організаціях трестів «Укрводбуд» та «Укргіпробуд», тому що був позбавлений права на 5 років працювати «на ідеологічному фронті» [Архів УВУ, ф. 2, спр. 28, арк. 2]. Цікаво, що він використовує цей радянський термін без лапок – у прямому значенні. Очевидно, як для радянської тоталітарної системи, так і для українських учених праця історика-музейника була ідеологічно значима. Більшовики бачили в гуманітаріях і їхній праці «солдатів ідеологічного фронту» для комунізації суспільства, а українські гуманітарії, позбавлені можливості вести збройну боротьбу, культуру, освіту й науку трактували сферою боротьби за українські інтереси. Проте П. Курінний наголошує, що не припиняв наукової роботи і в цей час – досліджував місця будівельних робіт [Архів УВУ, ф. 2, спр. 28, арк. 2].

Як і має бути при вступі на викладацьку посаду в закладі вищої освіти, вчений подав список друкованих праць – 22 позиції та 4 видання, які редагував [Архів УВУ, ф. 2, спр. 28, арк. 3]. Окремо виділено перелік із 20 назв «Серії історії української археології» і «Серії педагогічної» та педагогічні праці, за його редагуванням [Архів УВУ, ф. 2, спр. 28, арк. 4–5]. За традицією подав і 11 позицій, підготовлених до друку. Тут варто зупинитися на деяких із них.

Першою зазначена велика монографія (10 д. а.) «Борисівський варіант Трипільської культури» [Архів УВУ, ф. 2, спр. 28, арк. 6]. Ця підготовлена робота з якісними фотоілюстраціями зберігається у фонді вченого і в архіві УВУ [Архів УВУ, ф. 2, спр. 14, 15]. Такими ж ґрунтовними є монографії «Райковецький варіант Трипільської культури», «Томашівка», «Крутобородинці», «Кадіївці». Це свідчить, що ці вартісні наукові матеріали він вивіз із Києва в еміграцію. Також цікаві археологічний звіт «Розкопки на Кирилівській вулиці в Києві. Селище Святославського I та II», розвідки «Реймське Євангеліє – найвидатніша пам'ятка письма Київської Русі», «Історичне, археологічне та художнє значення церкви Успіння Києво-Печерської Лаври» та «Листи професора Антоновича до Хведора Вовка». І особливо показова розвідка «Руські пам'ятки Кракова», що виникла, напевно, як результат перебування у цьому місті [спр. 28, арк. 6].

Важливість цих автобіографічних документів полягає ще й у тому, що вчений подав до УВУ «Реєстр праць П. П. Курінного, які можуть бути виконані» [Архів УВУ, ф. 2, спр. 28, арк. 7]. Це цікаве джерело дає розуміння не тільки того, які наукові матеріали йому вдалося вивезти у власному архіві (вони частково відклалися в Архіві УВУ), а й основні наукові інтереси часів перебування в еміграції. І це, переважно, пам'ятки Києва: монографії «Історія побудови Київської Софії», «Фрески веж св. Софії Київської», «Спроба реконструкції Десятинної церкви в Києві», «Історичні плани Києва». Вагомі теми порушували й заплановані монографії з археології України – три про неоліт України (селища в Волошському, Собачках та на Стрільчій Скелі), про киммерійців, «Варіанти трипільської культури», «Стратиграфія Києво-Кирилівського узгір'я», «Розкопки в Михайлівському монастирі. Княжий двір Ізяслава, Ярополка та Святополка» й ін. Мистецтвознавчі роботи представлені розвідкою «Зруйнована святиня» (про Києво-Печерську лавру та окремим нарисом про цей комплекс пам'яток), а також монографією «Українське срібло» з ілюстраціями [Архів УВУ, ф. 2, спр. 28, арк. 7]. Загалом необхідно зауважити, що всі роботи мали мати від 5 до 50 таблиць ілюстрацій і це доводить, що у вченого були відповідні матеріали, привезені з України.

Зберігся ще один пізніший варіант автобіографії – «Петро Курінний. Короткий життєпис», де вчений зазначає, що був «репресований з заборонаю праці за фахом (більшовиками)» в 1933–1938 рр. А також фіксує повернення до наукової роботи вже в Німеччині: з 1945 р. – член Президії Української вільної академії наук та дійсний член груп археології, мистецтвознавства, етнографії УВАН, з 4 лютого 1946 р. – надзвичайний професор УВУ в Мюнхені (катедра археології України) [Архів УВУ, ф. 2, спр. 28, арк. 8]. Тут він розповідає про свою подальшу наукову кар'єру в Німеччині: з 17 січня 1947 р. – дійсний член Церковно-

археологічної комісії при Апостольській візитатурі Греко-Католицької Церкви в Німеччині; з 13 червня 1947 р. був– дійсним членом Наукового товариства ім. Шевченка (цікаво, що вказує місце розташування інституції як Львів– - Мюнхен); з 20 грудня 1948 р. – науковий співробітник Інституту мартирології в Мюнхені, У 1947 р. він також став професором археології в Богословсько-педагогічній академії Української Автокефальної Православної Церкви. Звернімо увагу на наявне в цьому документі твердження: «Від року 1924 по 1941 був науковим керівником всієї археологічної дослідчої роботи на Україні». Проводив розкопки по всій Україні, і хоча велика кількість матеріалів видана й увійшла до наукового обігу, «але більшість високої ваги наукових матеріалів з археологічних експедицій є у мене на руках і потребує видання» [Архів УВУ, ф. 2, спр. 28, арк. 8 зв.–9].

Серед автобіографічних документів – «Список друкованих праць П. П. Курінного на 1.7.1949 року», який має 62 позиції опублікованих робіт, зокрема і виданні в Німеччині. Готових до друку та тих, які можуть бути виконані на підставі експедиційних матеріалів, зазначених вище і значно доповнених – 26 позицій. Цікава і приписка в кінці: «Крім того, більш як 200 дрібних заміток і статей з археології, етнографії та мистецтвознавства України, написані на досі невідомому або маловідомому матеріалі» [Архів УВУ, ф. 2, спр. 28, арк. 10-12 зв.].

Ще один «Короткий життєпис проф. Д-ра Петра Курінного», хоча і не датований, але підготовлений для подачі до УВУ. У ньому містяться події до 1960-х років, зокрема про те, що він із 1946 р. став надзвичайним професором УВУ та звичайним із 1948 р. У 1950 р. отримав докторат УВУ за працю «Монументальні пам'ятки Трипільської культури». Завдяки авторитету був серед керівництва наукових установ: членом президії Української вільної академії наук із 1946 р. і головою її бюро в Німеччині з 1950 р., дійсним членом Українського історичного товариства (Нью-Йорк–Мюнхен), НТШ на еміграції та відповідальним редактором українських видань Інституту для вивчення СРСР (1952–1960) [Архів УВУ, ф. 2, спр. 28, арк.15-15 зв.].

Рис. 4. Могила Петра Курінного в Мюнхені. 22. 05. 2022 р. Фото О. Боня
Fig. 4. Grave of Petro Kurinny in Munich. 22. 05. 2022. Photo made by O. Bon

Помер Петро Курінний 25 листопада 1972 р. після важкої хвороби. Про це сенат і ректорат, професорська колегія і студентство Українського вільного університету повідомили українців діаспори. Поховання відбулося на Вальдфрідхофі на українській ділянці 28 листопада 1972 р. [Архів УВУ, ф. 2, спр. 29, арк. 2].

Отже, можна зробити висновок, що автобіографічні документи П. Курінного, які збереглися в Архіві Українського вільного університету в Мюнхені, мають наукову вартість, оскільки «Короткі життєписи» розкривають важливі й маловідомі сторінки його біографії та, на відміну від документів радянського періоду, не містять самоцензурування. Вчений в еміграції розкривав і обставини його репресування радянським режимом. Ці документи дають змогу простежити розвиток кар'єри науковця в УВУ та тематику його наукових досліджень, а автобіографічні матеріали з його фонду – опосередковано зрозуміти, які наукові матеріали він вивіз в еміграцію, показати коло колег в університеті та встановити важливі факти з еміграційного життя.

ЛІТЕРАТУРА

Архів Українського вільного університету (Архів УВУ).

Архів УВУ. Ф. 2. Спр. 14. 10 арк.

Архів УВУ. Ф. 2. Спр. 15. 18 арк.

Архів УВУ. Ф. 2. Спр. 27. 2 арк.

Архів УВУ. Ф. 2. Спр. 28. 16 арк.

Архів УВУ. Ф. 2. Спр. 29. 6 арк.

Архів УВУ. Ф. 2. Спр. 30. 14 арк.

Архів УВУ. Ф. 2. Спр. 31. 8 арк.

Кузнець, Т. В., Опацький, І. Ю. (2022). Колекції Петра Курінного в архівах Українського вільного університету та Української вільної академії наук: науковий потенціал джерел. *Рукописна та книжкова спадщина України*. 28. 159-172. <https://doi.org/10.15407/rksu.28.159>.

Опацький І. Ю. (2018). Взаємини родини Курінних із Н. Д. Полонською-Василенко (за матеріалами листування). *Архіви України*. 1. 234–243.

Пекарська, Л. В. (2009). Петро Курінний: повернення із забуття. *Тематичний збірник наукових праць Національного музею історії України*, 2. 94–105.

Ставицька, А. В. (2017). Петро Петрович Курінний: історіографічний огляд. *Молодий вчений*, 5 (45), 28–31.

Станиціна, Г. (2015). Особисте листування науковців як джерело свідчення про становище населення України у 20-ті – на початку 30-х років ХХ ст. (за матеріалами Наукового архіву Інституту археології НАН України). *Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині*. 19. 170–180.

Станиціна, Г. О. (2015). Петро Курінний – сторінки біографії. (За архівними матеріалами). *Музейні читання. Матеріали наукової конференції «Ювелірне мистецтво – погляд крізь віки»*. 23–36.

Торгало, Ю. (2014). *Петро Петрович Курінний*. Умань: Візаві.

REFERENCES

Arkhiv Ukrainkoho vilnoho universytetu (Arkhiv UVU).

Arkhiv UVU. F. 2. Spr. 14. 10 ark.

Arkhiv UVU. F. 2. Spr. 15. 18 ark.

Arkhiv UVU. F. 2. Spr. 27. 2 ark.

Arkhiv UVU. F. 2. Spr. 28. 16 ark.

Arkhiv UVU. F. 2. Spr. 29. 6 ark.

Arkhiv UVU. F. 2. Spr. 30. 14 ark.

Arkhiv UVU. F. 2. Spr. 31. 8 ark.

Kuznets, T. V., & Opatskyi, I. Iu. (2022). Kolektsii Petra Kurinnoho v arkhivakh Ukrainskoho vilnoho universytetu ta Ukrainskoi vilnoi akademii nauk: naukovyi potentsial dzherel. *Rukopysna ta knyzhkova spadshchyna Ukrainy*, 28. 159–172. <https://doi.org/10.15407/rksu.28.159>. (in Ukrainian).

Opatskyi, I. Iu. (2018). Vzaiemyny rodyny Kurinnykh iz N. D. Polonskoiiu-Vasylenko (za materialamy lystuvannia). *Arkhivy Ukrainy*, 1. 234–243. (in Ukrainian).

Pekarska, L. V. (2009). Petro Kurinnyi: povernennia iz zabuttia. *Tematychnyi zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho muzeiu istorii Ukrainy*, 2. 94–105. (in Ukrainian).

Stavytska, A. V. (2017). Petro Petrovych Kurinnyi: istoriohrafichnyi ohliad. *Molodyi vchenyi*, 5 (45), 28–31. (in Ukrainian).

Stanytsina, H. (2015). Osobyste lystuvannia naukovtsiv yak dzherelo svidchennia pro stanovyshe naselennia Ukrainy u 20-ti – na pochatku 30-kh rokiv XX st. (za materialamy Naukovoho arkhivu Instytutu arkheolohii NAN Ukrainy). *Materialy i doslidzhennia z arkheolohii Prykarpattia i Volyni*, 19. 170–180. (in Ukrainian).

Stanytsina, H. O. (2015). Petro Kurinnyi – storinky biohrafii. (Za arkhivnymi materialamy). *Muzeini chytannia. Materialy naukovoï konferentsii "Iuvelirne mystetstvo – pohliad kriz viky"*. 23–36. (in Ukrainian).

Torhalo, Iu. (2014). *Petro Petrovych Kurinnyi*. Uman: Vizavi. (in Ukrainian).

Стаття: надійшла до редакції 17.04.2022
прийнята до друку 09.06.2022

AUTOBIOGRAPHICAL DOCUMENTS OF PETRO KURINNY IN THE ARCHIVES OF THE UKRAINIAN FREE UNIVERSITY

Oleksandr BON

*Borys Hrinchenko Kyiv University,
Bulvarno-Kudriavska Str., 18/2, Kyiv, 04053, Ukraine,
e-mail: o.bon@kubg.edu.ua*

This paper is devoted to a famous scientist Petro Petrovych Kurinny – an archaeologist, historian, art critic, musuemist, and heritage protectionist in Ukraine and in immigration. This article provides information on the autobiographical documentary of P Kurinny, which is stored in the archive of the Ukrainian Free University in Munich. He immigrated to Germany and attempted to immediately start scientific and educational activities. The scientist was among not too many archeologists in the diaspora and considering his high reputation and scientific weight, Ukrainian Free University engaged him as an extraordinary professor since 1946, since 1948 as an ordinary professor and since 1950 he received the doctorate. All these allow analyzing the autobiographical documents in the archive of Ukrainian Free University. Special scientific value can be found in his autobiography «Short biography», which was provided to the Ukrainian Free University as part of the application for the mentioned above positions. An important part of the scientific documents play the lists of publications and the articles that were finished but yet not published. It was established that the lists of materials that the scientist and archeologist had an intention to publish and were taken by him from Ukraine but have not been found in his archive. This paper proved that there are no traces of self-censoring as it was in his soviet time of scientific work. In addition, these documents allow us to analyze the events of his scientific and academic life in immigration in Germany, as well as to establish unknown facts of his biography. We also can observe the prosopographical portrait in a circle of the famous figures of Ukrainian emigrant science.

Key words: Petro Kurinny, autobiographical documents, short biography, Ukrainian Free University, Munich.